

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst-terviktekst
01.06.2002
31.07.2002
RT I 2001, 53, 309

Välja kuulutanud
Vabariigi President
14.06.2001 otsus nr 1079

Kohtuekspertiisiseadus

Vastu võetud 30.05.2001

AVALDATUD :
RT I 2001, 53, 309

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Kohtuekspertiisiseaduses sätestatakse kohtuekspertiisi, riikliku ekspertiisiasutuse ja riiklikult tunnustatud ekspertiisi õiguslik seisund ning ekspertiisi õiguste ja kohustuste tekke alused kriminaalmenetluses, tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning haldusõiguserikkumise asja menetluses (edaspidi *menetlusasi*).

§ 2. Kohtuekspertiis

Kohtuekspertiis on menetlusasjas ekspertiisiks määratud isiku erialane tegevus, mille eesmärk on uurida esitatud materjali ja anda ekspertiisiülesandest lähtudes teaduslikult põhjendatud ekspertiisiarvamus.

§ 3. Ekspertiisiarvamus

Ekspertiisiarvamus on tõendamisel tähtsa asjaolu kohta tehtud ja ekspertiisiasutuse väljendatud kategooriline või tõenäoline ekspertiisijäreldus.

§ 4. Ekspert

- (1) Ekspert on isik, kes kohtuekspertiisi (edaspidi *ekspertiis*) tehes kasutab mitteõiguslikke eriteadmisi.
- (2) Ekspertiisiks võib olla kohtuekspert, riiklikult tunnustatud ekspert või menetleja määratud muu isik.

2. peatükk KOHTUEKSPERT JA EKSPERTIISIASUTUS1. jagu Kohtuekspert

§ 5. Kohtuekspert

Kohtuekspert on riiklikus ekspertiisiasutuses töötav isik, kelle tööülesanne on teha ekspertiise.

§ 6. Kohtuekspertide esitatavad nõuded

- (1) Kohtuekspertina võib töötada isik, kes:
  - 1) on teovõimeline;
  - 2) valdab eesti keelt seadusega või seaduse alusel kehtestatud ulatuses;
  - 3) on omandanud ekspertiisialal nõutava kõrghariduse Eesti Vabariigi kõrgkoolis või kelle haridus vastab sellele tasemele;
  - 4) on töötanud ekspertiisi- või teadusasutuses või muul töökohal sellel ekspertiisialal vähemalt kaks aastat vahetult enne kohtuekspertina tööle asumist.

(2) Kohtueksperdina ei või töötada isik:

- 1) kes on süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 2) keda on korruptsioonivastase seaduse (RT I 1999, 16, 276; 87, 791; 2000, 25, 145) rikkumise eest karistatud halduskorras;
- 3) kes on lähedases suguluses (vanavanemad, vanemad, vennad, õed, lapsed ja lapselapsed) või hõimluses (abikaasa, abikaasa vanemad, vennad, õed ja lapsed) töökohta vahetult kontrolliva töötaja või vahetu ülemusega;
- 4) kes tervise tõttu ei saa kohtueksperdina töötada. Kahtluse korral teeb isiku tervises seisundi kindlaks arstlik komisjon.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud keeld ei laiene isikule, kelle karistusandmed on kustutatud karistusregistrist karistusregistri seaduse (RT I 1997, 87, 1467; 1998, 111, 1830) kohaselt.

§ 7. Kohtueksperdi vanne

(1) Töölepingu sõlmimisel annab kohtuekspert tööandjale järgmise vande:

«Mina, (nimi), töotan täita kohtueksperdi ülesanded ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult, oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt kriminaalkoodeksi §-s 175 sätestatule.»

(2) Kohtuekspert kirjutab vande alla ja kuupäevastab selle. Vande allkirjastatud tekst lisatakse tööandja käes olevale töölepingu eksemplarile.

2. jagu Riiklik ekspertiisiasutus

§ 8. Riiklik ekspertiisiasutus

(1) Riiklik ekspertiisiasutus (edaspidi *ekspertiisiasutus*) on riigiasutus, mille tegevuse põhieesmärk on teha ekspertiise.

(2) Ekspertiisiasutuse juhina saab töötada isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 nõuetele.

(3) Ekspertiisiasutuste nimekirja ja ekspertiisiasutuses töötavate ekspertide palgaastmed kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 9. Ekspertiisiasutuste pädevus

(1) Ekspertiisiasutused teevad järgmisi ekspertiise:

- 1) kohtuarstlikke ekspertiise;
- 2) kohtubioloogiaekspertiise;
- 3) kohtukeemiaekspertiise;
- 4) kriminalistikaekspertiise;
- 5) muid ekspertiisiasutuse põhimääruses ettenähtud ekspertiise.

(2) Kohtuarstlike, kohtukeemia-, kohtubioloogiaekspertiiside loetelu kinnitab Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister. Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister võib kehtestada kohtuarstlike, kohtukeemia- ja kohtubioloogiaekspertiisidele esitatavad nõuded.

(3) Kriminalistikaekspertiiside loetelu kinnitab Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister.

3. peatükk RIIKLIKULT TUNNUSTATUD EKSPERT

§ 10. Riiklikult tunnustatud ekspert

Riiklikult tunnustatud ekspert on isik, kes on kantud riiklikult tunnustatud ekspertide nimekirja.

§ 11. Riiklikult tunnustatud ekspertide nimekiri

(1) Riiklikult tunnustatud ekspertide nimekirja (edaspidi *nimekiri*) koostamise eesmärk on tagada ülevaade asjatundjatest, keda saab kasutada ekspertiiside tegemisel.

(2) Riiklikult tunnustatud eksperdid kantakse nimekirja teadusvaldkonniti ning nende kohta esitatakse järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) kontaktaadress ja sidevahendi number;
- 3) nimekirja kandmise ja riikliku tunnustuse lõppemise aeg. Vajaduse korral kantakse nimekirja ka märkused ekspertiiside kitsama eriala kohta.

- (3) Nimekirja peab Justiitsministeerium.
- (4) Justiitsministeerium avaldab riiklikult tunnustatud ekspertide vajaduse kohta teateid üleriigilises päevalehes.
- (5) Nimekirja pidamise korra kinnitab Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister.

§ 12. Riiklikult tunnustatud eksperdi nimekirja kandmine

- (1) Nimekirja kantakse isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1,3 ja lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud nõuetele ning:
  - 1) kes on vähemalt kolm aastat vahetult enne nimekirja kandmise taotlemist töötanud teadusvaldkonnas, milles taotletakse riiklikku tunnustamist ning mis annab ekspertiisi tegemiseks siseriiklikult tunnustatud nõuete kohase kvalifikatsiooni;
  - 2) kellel on võimalik kasutada eksperdiuuringuteks vajalikke tehnikavahendeid;
  - 3) kellel on alaline sissetulek.
- (2) Nimekirja ei kanta isikut, kes töötab kohtueksperdina ekspertiisiasutuses.
- (3) Teenistus- või töösuhtes oleva isiku võib kanda nimekirja vaid siis, kui on kindlaks tehtud, et ta vabastatakse ekspertiisi tegemise ajaks teenistus- või tööülesannete täitmisest.
- (4) Isikud kantakse nimekirja teadusvaldkondades, milles tavatsetakse määrata ekspertiise.

§ 13. Avaldus

- (1) Isik kantakse nimekirja tema kirjaliku avalduse alusel.
- (2) Avaldus esitatakse Justiitsministeeriumile.
- (3) Avalduses tuleb märkida järgmised andmed:
  - 1) ees- ja perekonnanimi;
  - 2) isikukood;
  - 3) teadusvaldkond või -valdkonnad, milles riiklikku tunnustamist taotletakse;
  - 4) hariduskäik ja erialase teenistuskäigu kirjeldus;
  - 5) kontaktaadress ja sidevahendi number;
  - 6) isiku omakäeline kinnitus, et ta vastab käesoleva seaduse § 12 nõuetele.
- (4) Avaldusele lisatakse erialast haridust tõendav dokument, teave ekspertiisi tegemiseks vajalike tehnikavahendite kasutamise võimaluse ja alalise sissetuleku kohta, tööandja või teenistuja vahetu ülemuse kinnitus käesoleva seaduse § 12 lõikes 3 nimetatud nõude järgimise kohta ning soovitus erialaselt kutseühingult või kaks soovitust erialal tunnustatud asjatundjatelt või andmed vastava asutuse või volitatud juriidilise isiku poolt tunnustamise (atesteerimine, litsentseerimine või muu vorm) kohta. Avaldusele võib erialase sobivuse kohta lisada ka muid andmeid.

§ 14. Avalduse läbivaatamine

Avalduse põhjal kontrollitakse isiku vastavust käesoleva seaduse § 12 nõuetele. Justiitsministeerium võib selle kohta koguda lisaandmeid järelepärimiste kaudu ja nõuda lisaandmeid ka avalduse esitajalt.

§ 15. Nimekirja kandmise otsustamine

- (1) Isiku nimekirja kandmise otsustab justiitsminister kahe kuu jooksul, arvates avalduse saabumisest. Käesoleva seaduse §-s 14 nimetatud lisaandmete kogumisel võib Justiitsministeerium tähtaega pikendada kuni kolme kuuni.
- (2) Isiku nimekirja kandmisest keeldumise otsust peab põhjendama. Nimekirja kandmisest keeldumise otsus tehakse teatavaks viivitusega.
- (3) Isiku nimekirja kandmisest keeldumise otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule.

§ 16. Nimekirja avalikustamine

- (1) Justiitsministeerium tagab nimekirja kättesaadavuse kohtutele ja Politseiametile.
- (2) Kohus võimaldab kohtu ruumides nimekirjaga tutvuda kõigil soovijatel.

§ 17. Riiklikult tunnustatud eksperdi vanne

(1) Enne nimekirja kandmist annab isik justiitsministrile järgmise vande:
«Mina, (nimi), töotan täita riiklikult tunnustatud eksperdi ülesanded ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt kriminaalkoodeksi §-s 175 sätestatule.»

(2) Isik kirjutab vandetekstile alla ja kuupäevastab selle.

(3) Käesoleva seaduse § 18 kohaselt riikliku tunnustuse tähtaja pikendamise korral uut vannet ei anta. Kui isik nimekirjast kustutatakse, kaotab vanne kehtivuse.

§ 18. Riikliku tunnustuse tähtaeg

(1) Isik kantakse nimekirja kolmeks aastaks.

(2) Riiklik tunnustus lõpeb nimekirja kandmisest alates kolmanda aasta 15. detsembril.

(3) Riiklikult tunnustatud eksperdi kirjalikul taotlusel võib riikliku tunnustuse tähtaega korduvalt pikendada, kui on täidetud käesoleva seaduse § 12 nõuded. Riiklikult tunnustatud ekspert annab käesoleva seaduse § 12 nõuete täitmise kohta kirjaliku kinnituse.

(4) Riikliku tunnustuse tähtaja pikendamise taotlus tuleb esitada Justiitsministeeriumile hiljemalt kolm kuud enne riikliku tunnustuse tähtaja lõppemist.

(5) Taotluses loetletakse menetlusaasjad, milles isik on riiklikult tunnustatud eksperdina ekspertiise teinud, ning tema sagedase määramise korral viimase kalendriaasta menetlusaasjad.

(6) Riikliku tunnustuse pikendamise otsus tehakse käesoleva seaduse §-s 14 ja § 15 lõikes 1 sätestatud korras.

§ 19. Riikliku tunnustuse lõppemine

(1) Riiklik tunnustus lõpeb ja isik kustutatakse nimekirjast, kui:

- 1) riiklikult tunnustatud ekspert esitab Justiitsministeeriumile kirjaliku avalduse enda nimekirjast kustutamise kohta;
- 2) möödub tunnustuse tähtaeg ja tähtaja pikendamise taotlust ei ole esitatud või kui taotlust ei rahuldata;
- 3) riiklikult tunnustatud ekspert sureb.

(2) Riikliku tunnustuse lõppemine ei takista ekspertiisi tegemist pooleliolevas menetlusaasjas.

§ 20. Riikliku tunnustuse tühistamine

(1) Riikliku tunnustuse tühistamise otsustab justiitsminister ja isik kustutatakse nimekirjast, kui:

- 1) ilmneb, et isiku nimetamise ajal ei olnud käesoleva seaduse § 12 lõigetes 1 ja 3 nimetatud nõuded täidetud või kui need on hiljem ära langenud, välja arvatud käesoleva seaduse § 19 lõike 1 punktis 3 nimetatud juhul;
- 2) riiklikult tunnustatud ekspert keeldub seadusliku aluseta ekspertiisi tegemast või kui ta mõjuva põhjuseta viivitab ekspertiisi tegemisega või ei ilmu menetleja kutsel ning menetleja teeb ettepaneku riikliku tunnustuse tühistamiseks.

(2) Tühistamisotsust peab põhjendama.

(3) Tühistamisotsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule.

§ 21. Teatamiskohustus

Käesoleva seaduse § 13 lõikes 3 nimetatud andmete muutumisest on riiklikult tunnustatud ekspert kohustatud viivitamata kirjalikult teatama Justiitsministeeriumile.

4. peatükk EKSPERDI ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

§ 22. Ekspertiisi õiguste ja kohustuste tekke alus

Ekspertiisi õigused ja kohustused tekivad kohtuekspertiisi korraldusele määratud ekspertkorralduse alusel ja muul isikul menetleja ekspertkorralduse alusel.

§ 23. Ekspertiisi õigused ja kohustused

(1) Ekspertiisi õigused ja kohustused ekspertkorralduse alusel sätestatakse menetlusseadustes.

- (2) Lisaks menetlusseadustes sätestatule on ekspert kohustatud:
- 1) ekspertiisi tegemisel juhendama ja kontrollima abipersonali tegevust;
  - 2) säilitama ekspertiisiandmed vastavalt käesoleva seaduse §-s 25 sätestatule.

§ 24. Abipersonali kasutamine

Ekspertdil on õigus kasutada eksperdiuuringutes abipersonali. Ekspert juhendab eksperdiuuringute tegemisel abipersonali ja kontrollib nende tegevust.

§ 25. Andmete säilitamise kohustus

- (1) Riiklikult tunnustatud ekspert peab tehtud ekspertiiside arvestust ja säilitab arvestusandmetena:
  - 1) ekspertiisi määranud menetleja nime;
  - 2) menetlusaasta numbrit;
  - 3) ekspertiisimääruse kuupäeva;
  - 4) ekspertiisi liigi;
  - 5) ekspertiisiobjekti või isiku andmed, kelle kohta ekspertiis on määratud;
  - 6) ekspertiisiakti või ekspertiisist keeldumise akti koostamise kuupäeva.

(2) Ekspert on kohustatud säilitama arvestusandmeid viis aastat.

(3) Ekspertiisiasutuses säilitatakse arvestusandmeid ja ekspertiisiakti koopia või ekspertiisi tegemisest keeldumise akti koopia seadusega või seaduse alusel sätestatud korras.

5. peatükk EKSPERTIISI RAHASTAMINE § 26. Ekspertiisiasutuse kulud seoses ekspertiisi tegemisega menetlusaastas

(1) Kohtuekspertiisi tehtud ekspertiisi maksumuse määrab kindlaks ekspertiisiasutus, arvestades ekspertiisile kulutatud aega ja vahendeid ning menetleja kutsel kohtuekspertiisi ilmumise kulusid. Selle kohta lisatakse õiend ekspertiisiaktile või ekspertiisi tegemisest keeldumise aktile.

(2) Ekspertiisiasutuse kulude arvestamise ja hüvitamise korra kinnitab Vabariigi Valitsus.

(3) Ekspertiisiasutustes tehtavate ekspertiiside hinnakirja kinnitab justiitsministri ettepanekul Vabariigi Valitsus.

§ 27. Riiklikult tunnustatud ekspertiisi ja ekspertiisidiks määratud muu isiku kulud

Riiklikult tunnustatud ekspertiisi ja menetleja poolt ekspertiisidiks määratud muu isiku tehtud ekspertiisi kulud hüvitatakse menetlusseadustes sätestatud korras.

6. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 28. Psühhiaatrilise abi seaduse muutmise

Psühhiaatrilise abi seaduse (RT I 1997, 16, 260; 1999, 31, 425; 2001, 50, 284) § 13 lõikes 6¹ asendatakse sõnad «kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi» sõnaga «kohtupsühhiaatriaekspertiisi».

§ 29. Kohtuekspertiisi vande andmise erisused

Ekspertiiside tegemiseks tööle võetud isik, kes vastab kohtuekspertiisile esitatavatele nõuetele, annab temaga töölepingu sõlminud isikule käesoleva seaduse §-s 7 nimetatud vande seaduse jõustumisest alates kuue kuu jooksul.

§ 30. Ekspertiisiasutuse põhimääruse seadusega kooskõlla viimine

Ekspertiisiasutuse põhimäärus viiakse käesoleva seaduse nõuetega kooskõlla seaduse jõustumisest alates kuue kuu jooksul.

§ 31. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2002. aasta 1. jaanuaril.

